

Sygn. akt I C 11/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Przemysław Majkowski

Protokolant : st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2015 r. w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S., M. S. (1), M. S. (2), M. S. (3), F. S.

przeciwko (...) SA z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

1. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki A. S. kwotę 20.000,00 (dwadzieścia tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty,
2. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki M. S. (1) kwotę 20.000,00 (dwadzieścia tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty,
3. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powoda M. S. (2) kwotę 20.000,00 (dwadzieścia tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty,
4. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki M. S. (3) kwotę 30.000,00 (trzydzieści tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty,
5. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powoda F. S. 15.000,00 (piętnaście tysięcy) zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty,
6. w pozostałym zakresie powództwa wszystkich powodów oddala,
7. nie obciąża powodów A. S., M. S. (1), M. S. (2), M. S. (3), F. S. pozostałymi kosztami procesu,
8. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki A. S. kwotę 737,00 (siedemset trzydzieści siedem) zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa prawnego,
9. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki M. S. (1) kwotę 737,00 (siedemset trzydzieści siedem) zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa prawnego,
10. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powoda M. S. (2) kwotę 737,00 (siedemset trzydzieści siedem) zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa prawnego,
11. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki M. S. (3) kwotę 1.277 (jeden tysiąc dwieście siedemdziesiąt siedem) zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa prawnego,

12. zasądza od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powoda F. S. kwotę 665,00 (sześćset sześćdziesiąt pięć) zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa prawnego,

13. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 1.000 (jeden tysiąc) zł tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia, której powódka A. S. była zwolniona oraz kwotę 66,94 (sześćdziesiąt sześć 94/100) zł tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa,

14. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 1.000 (jeden tysiąc) zł tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia, której powódka M. S. (1) była zwolniona oraz kwotę 66,94 (sześćdziesiąt sześć 94/100) zł tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa,

15. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 1.000 (jeden tysiąc) zł tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia, której powód M. S. (2) był zwolniony oraz kwotę 66,94 (sześćdziesiąt sześć 94/100) zł tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa,

16. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 1.500 (jeden tysiąc pięćset) zł tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia, której powódka M. S. (3) była zwolniona oraz kwotę 150,50 (sto pięćdziesiąt 50/100) zł tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa,

17. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 750,00 (siedemset pięćdziesiąt) zł tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia, której powód F. S. był zwolniony oraz kwotę 66,00 (sześćdziesiąt sześć) zł tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Sygn. akt I C 11/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 stycznia 2015 roku (data wpływu do Sądu) pełnomocnik powodów A. S., M. S. (1), M. S. (2), M. S. (3) oraz F. S. wniósł o zasądzenie od (...) S.A. w W. kwoty w przypadku trzech pierwszych wymienionych po 100.000,00 zł, zaś w przypadku dwóch ostatnich wymienionych kwoty po 85.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego, jakim jest prawo do niezakłóconego życia rodzinnego oraz zerwanie więzi rodzinnych, wywołane tragiczną śmiercią M. S. (4), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w przypadku każdego z powodów od dnia 13 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty. Zażądał także zasądzenia na rzecz każdego z powodów kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż śmierć M. S. (4) była dla powodów ogromną tragedią i niepowetowaną stratą, z którą cały czas nie mogą się pogodzić, (pozew - k. 3-15).

W złożonej do akt sprawy odpowiedzi na pozew, pozwany nie uznał powództwa, wniósł o jego oddalenie w całości i zasądzenie od powodów na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany w odpowiedzi podniósł, że kwestionuje wysokość dochodzonych przez powodów roszczeń o zadośćuczynienie po śmierci M. S. (4), bowiem kwoty zadośćuczynienia dochodzone przez powodów są zdecydowanie wygórowane. Zdaniem pozwanego przy rozstrzyganiu o zasadności powództwa, Sąd winien uwzględnić okoliczność, że po śmierci M. S. (4) żaden z powodów nie stał się osobą całkowicie samotną, ponieważ powódka A. S. w dacie śmierci swojego męża zamieszkiwała wspólnie ze swoimi dziećmi M. S. (1) i M. S. (2), zaś rodzice zmarłego M. S. (4): M. S. (3) i F. S. zamieszkiwali razem. Ponadto żona zmarłego cztery lata po śmierci męża (czyli w 2006 r.) ponownie wyszła za mąż i do dnia dzisiejszego pozostaje w związku małżeńskim, a jej dzieci wychowywały się i dorastały w pełnej rodzinie. Zdaniem pozwanego ta okoliczność wskazuje, że okres żałoby i przeżywania śmierci

pięć pierwszego męża został u niej już zamknięty i od 9 lat wiecie ona nowe życie w nowym i szczęśliwym związku. Należy również uwzględnić istotny fakt, że od śmierci M. S. (4) upłynęło już 13 lat, zatem upływ czasu z pewnością wpłynął na złagodzenie największych cierpień powodów i pozwolił im przystosować się do nowej sytuacji. Pozwany podkreślił także, że w toku likwidacji szkody zgłoszonej po śmierci M. S. (4) i dotyczącej stosownego odszkodowania z tytułu pogorszenia się sytuacji życiowej po śmierci osoby najbliższej, pozwany w 2002 r. wypłacił na rzecz dzieci zmarłego: M. i M. S. (2) kwoty po 30.000 zł tytułem stosownego odszkodowania spowodowanego pogorszeniem się ich sytuacji życiowej, zaś na rzecz A. S. kwotę 25.000 zł tytułem stosownego odszkodowania spowodowanego pogorszeniem się jej sytuacji życiowej po śmierci M. S. (4). Nadto pozwany zwrócił powodom koszty pogrzebu. Wskazano odszkodowanie w 2002 r. uwzględniało również elementy szkody o charakterze niemajątkowym. Ponadto pozwany w dniu 26.11.2014 r. wypłacił na rzecz dzieci zmarłego M. i M. S. (2) oraz żony zmarłego A. S. po 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia po śmierci M. S. (4), zaś na rzecz rodziców zmarłego M. S. (3) i F. S. kwoty po 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia. W oparciu o powyższe pozwany stwierdził, że wypłacone przez niego na rzecz powodów kwoty z tytułu stosownego odszkodowania oraz zadośćuczynienia kompensują cierpienia powodów związane z zerwaniem więzi rodzinnej. Kwoty żądane pozwem zaś są wygórowane i nieudowodnione. (odpowiedź na pozew k. 109-113).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 maja 2002 r. w miejscowości P., gm. P., województwo (...) na trasie W.-C. doszło do wypadku drogowego, w którym kierujący samochodem osobowym marki O. (...), nr rej. (...) P. G. (1) wykonywał manewr zawracania. Wówczas na pojazd O. (...) najechał jadący w kierunku W. ciągnik siodłowy marki R. wraz z naczepą, którego kierowcą był W. W.. W następstwie przedmiotowego wypadku pasażer pojazdu O. (...) M. S. (4) poniósł śmierć na miejscu, natomiast pasażer R. W. zmarł w szpitalu, na skutek doznanych obrażeń. Kierującemu pojazdem O. (...) P. G. (1) postawiono zarzut o czyn z art. 177 § 2 k.k., a podejrzany przyznał się do winy. Sprawca wypadku został skazany prawomocnym wyrokiem karnym Sądu Rejonowego w Wieluniu, sygn. akt II K 938/02. Zmarły M. S. (4) był ojcem powodów M. i M. S. (2), synem powodów M. i F. S. oraz mężem powódki A. S., zatem powodowie i zmarła należeli do najbliższej rodziny, (dowód: kserokopia postanowienia o zamknięciu dochodzenia k. 45, kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 48, załączone akta szkodowe (...) SA, okoliczności niesporne).

Pojazd sprawcy wypadku ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego, (okoliczność niesporna).

Wskutek tragicznego wypadku z dnia 24 maja 2002 r. strona powodowa utraciła najbliższego im członka rodziny, co sprawiło, że wstrząs psychiczny powodów był nadzwyczaj silny. W jednej chwili powodowie zostali pozbawieni miłości i wsparcia najważniejszej dla nich osoby, ojca który wychowywał i opiekował się powodami M. i M. S. (2), ukochanego męża dla powódki A. S. oraz syna dla powodów M. i F. S.. Zmarły M. S. (4) w chwili śmierci miał 28 lat. Od urodzenia M. S. (4) przez 21 lat mieszkał z rodzicami M. S. (3) i F. S., był ich jedynym dzieckiem. Następnie zmarły poznał powódkę A. S., ożenił się z nią i wyprowadził się do miejscowości R. do rodziców żony. Półtora roku po zawarciu związku małżeńskiego urodził się syn M.. Powódka A. S. zajmowała się domem, a zmarły pracował na utrzymanie rodziny. W roku 1997 na świat przyszła M. S. (1). Zmarły był dumny ze swoich dzieci. Dużo czasu spędzał w towarzystwie żony i dzieci. M. S. (4) był bardzo dobry dla swojej żony, dzieci oraz dla rodziców. M. i F. S. przekazali swoje gospodarstwo w zamian za rentę synowi. Zmarły przyjeżdżał do rodziców dwa-trzy razy w tygodniu, którzy pomagali mu w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. W każdą sobotę M. S. (4) przyjeżdżał do rodziców z żoną i dziećmi. Zmarły miał z rodzicami bardzo dobre relacje. M. S. (4) nie nadużywał alkoholu, nie palił papierosów. Do momentu wypadku powódka M. S. (3) pracowała w zakładzie przetwórstwa krewetek w D.. Po wypadku powódka nie była w stanie pracować. Dostała ataku nerwowego. Załoga pogotowia ratowniczego chciała ją odwieźć do Szpitala (...) ale powódka się nie zgodziła. W trakcie uroczystości pogrzebowych i po ich zakończeniu do powódki jeszcze dwukrotnie przyjeżdżało pogotowie ratunkowe. M. S. (3) nie potrafiła sobie poradzić z traumą, odczuwała lęki, miała myśli samobójcze. F. S. również bardzo przeżył śmierć syna M. S. (4). Po pogrzebie został zabrany do ośrodka zdrowia gdyż dostał ataku nerwowego. Powoda po pogrzebie przez okres roku bolała głowa i nie mógł wytrzymać tego bólu. Musiał leczyć się u neurologa. M. S. (4) pochowany został na cmentarzu w R.. Po kilku latach na prośbę matki zmarłego jego ciało zostało ekshumowane i wraz z nagrobkiem zostało przeniesione na cmentarz w L.. Po śmierci M. S. (4), jego żona oraz dzieci przekazały gospodarstwo rolne w dzierzawę. Po upływie czterech lat po śmierci M. S. (4) jego żona A. ponownie wyszła za mąż.

Ze związku tego posiada dziewięcioletnie dziecko. Zarówno M. i F. S. jak i A. S. oraz M. i M. S. (2) kultywują pamięć zmarłego M. S. (4). Regularnie odwiedzają jego grób na cmentarzu, na którym składają kwiaty i palą znicze, zamawiają msze święte w jego intencji. Powodowie utrzymują ze sobą kontakty, mają dobre relacje, odwiedzają się na wakacje, Ś., imieniny oraz urodziny. Powodowie M. S. (3) i F. S. bardzo szanują nowego męża A. S., albowiem jest on dobrym ojcem dla ich wnuków oraz ma do nich duży szacunek, (dowód: zeznania powódki M. S. (3)- protokół rozprawy z dnia 30 listopada 2015 r. 00:07:08-00:34:02 w zw. z k. 201v-202, zeznania powoda F. S. z dnia 30 listopada 2015 r. 00:34:02-00:41:54 w zw. z 202, zeznania świadka J. G.- protokół rozprawy z dnia 15 maja 2015 r. 00:05:26-00:32:47 w zw. z k. 148v-149, zeznania świadka A. G.- protokół rozprawy z dnia 15 maja 2015 r. 00:32:47-00:51:21 w zw. z k. 149, zeznania świadka G. J.- protokół rozprawy z dnia 15 maja 2015 r. 00:51:21-01:03:19 w zw. z k. 149-149v, zeznania świadka G. N.- protokół rozprawy z dnia 15 maja 2015 r. 01:03:19-01:11:10 w zw. z k. 149v-150).

Nagła, tragiczna śmierć ojca, z którym łączyły powoda M. S. (2) prawidłowe, bliskie relacje, była dla niego wydarzeniem trudnym i bolesnym. Proces żałoby po śmierci ojca przebiegał prawidłowo i na żadnym z etapów nie przybierał charakteru żałoby patologicznej. Aktualnie proces żałoby został zakończony, a w stanie psychicznym powoda nie stwierdza się występowania zaburzeń klinicznych, ani osobowościowych. Powód prawidłowo realizuje się w rolach rodzinno-społecznych, (dowód: opinia sąдово-psychologiczna k. 166-166v).

Śmierć ojca nie wywołała w życiu powódki M. S. (1) takich konsekwencji, które wpłynęłyby zaburzająco na proces kształtowania się osobowości czy funkcjonowanie rodzinno-społeczne. Aktualnie badanie psychologiczne nie wykazuje występowania zaburzeń klinicznych będących wynikiem śmierci ojca. Powódka prawidłowo wypełnia role społeczne, utrzymuje satysfakcjonujące relacje rodzinne, nie wymagała oraz nie wymaga terapii psychologicznej ani leczenia psychiatrycznego w związku ze śmiercią ojca, (dowód: opinia sąдово-psychologiczna k. 167-167v).

Na skutek nagłej śmierci męża, z którym łączyły ją właściwe, bliskie relacje małżeńskie, u A. S. wystąpiła prawidłowa reakcja żałoby. Codzienna aktywność życiowa powódki nie uległa istotnemu pogorszeniu. Obecnie okres żałoby został zakończony, występuje prawidłowe na tym etapie zainteresowanie codziennymi sprawami, koncentracja na sprawach bieżących, właściwe wypełnianie ról i zadań społeczno-rodzinnych, (dowód: opinia sąдово-psychologiczna k. 168-168v).

Nagła i tragiczna śmierć syna była dla powódki M. S. (3) wydarzeniem wysoce traumatycznym, doprowadziła do załamania się jej mechanizmów obronnych i wystąpienia powikłanej reakcji żałoby w postaci zaburzeń dystymicznych. Funkcjonowanie powódki po śmierci syna, z uwagi na przeżywane cierpienie emocjonalne, uległo znacznemu pogorszeniu. Po śmierci syna, powódki nie powróciła dotąd do równowagi psychicznej i wymaga kontynuacji leczenia psychiatrycznego, wskazane jest również podjęcie terapii psychologicznej (dowód: opinia sąдово-psychologiczna k. 169-170).

Na skutek nagłej śmierci syna u F. S. wystąpiła prawidłowa reakcja żałoby na śmierć dziecka. Mimo, iż była ona przeżywana boleśnie i głęboko z uwagi na bliską więź ze zmarłym, nie przybierała charakteru żałoby patologicznej. Aktualne badanie psychologiczne nie wskazuje na występowanie u powoda objawów zaburzeń klinicznych, które byłyby bezpośrednim następstwem śmierci syna, (dowód: opinia sąдова-psychologiczna k. 171-171v).

Decyzją z dnia 25 września 2002 r. pozwany (...) SA wypłacił na rzecz dzieci zmarłego M. i M. S. (2) kwoty po 30.000 zł, zaś na rzecz A. S. (S.) kwotę 25.000 zł tytułem stosownego odszkodowania spowodowanego pogorszeniem się ich sytuacji życiowej po śmierci M. S. (4). Ponadto pozwany zwrócił wskazanym powodom koszty pogrzebu, (dowód: kserokopia decyzji (...) SA z dnia 25 września 2002 r. k. 51).

Pismem z dnia 6 maja 2014 r. pełnomocnik powodów zwrócił się do pozwanego (...) SA z wnioskiem o wypłatę na rzecz powodów F. S. oraz M. S. (3) kwotę po 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej powodów z M. S. (4) oraz kwot po 30.000 zł tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem się sytuacji życiowej F. S. oraz M. S. (3). Nadto pełnomocnik powodów wniósł do pozwanego (...) SA wniosek o wypłatę na rzecz powodów M. S. (2), M. S. (1) oraz A. S. kwotę po 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej powodów z M. S. (4) oraz kwot po 40.000

zł tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem się sytuacji życiowej powodów M. S. (2), M. S. (1) oraz A. S., (dowód: pismo pełnomocnika powodów k. 52-53).

Decyzją z dnia 16 maja 2014 r. pozwany (...) SA nie znalazł podstaw do przyznania żadanego zadośćuczynienia powodom, (dowód: pismo (...) SA z dnia 16 maja 2014 r. k. 54-55).

Decyzją z dnia 26 listopada 2014 r. pozwany (...) SA przyznał powodom A. S., M. S. (1) oraz M. S. (2) kwotę po 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej powodów z M. S. (4). Decyzją z tego samego dnia pozwany (...) SA przyznał powodom M. S. (3) oraz F. S. kwotę po 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej powodów z M. S. (4) (dowód: decyzje (...) SA z dnia 26 listopada 2014 r. k. 57-65).

Pozwem z dnia 12 stycznia 2015 roku (data wpływu do Sądu) pełnomocnik powodów A. S., M. S. (1), M. S. (2), M. S. (3) oraz F. S. wniósł o zasądzenie od (...) S.A. w W. kwoty w przypadku trzech pierwszych wymienionych po 100.000,00 zł, zaś w przypadku dwóch ostatnich wymienionych kwoty po 85.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego, jakim jest prawo do niezakłóconego życia rodzinnego oraz zerwanie więzi rodzinnych, wywołane tragiczną śmiercią M. S. (4), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w przypadku każdego z powodów od dnia 13 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty. Zażądał także zasądzenie na rzecz każdego z powodów kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż śmierć M. S. (4) była dla powodów ogromną tragedią i niepowetowaną stratą, z którą cały czas nie mogą się pogodzić, (pozew - k. 3-15).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się częściowo zasadne.

Podstawa odpowiedzialności pozwanego była sporna, dlatego też należy wspomnieć, że stosownie do treści art. 822 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1, art. 35 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych: z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Przepisy tej ustawy, w zakresie przez nią uregulowanym, mają charakter szczególny w stosunku do przepisów Kodeksu cywilnego (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2008 roku w sprawie III CZP 115/07, OSNC 2008/9/96). Niemniej jednak dla porządku wypadu wskazać, iż zgodnie z art. 435 § 1 k.c. w zw. z art. 436 § 1 k.c., samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu wyrządzoną komukolwiek przez ruch tego środka komunikacji, nie wyłączając pasażera pojazdu, który prowadzi, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności, czyli jego odpowiedzialność prawodawca ukształtował na zasadzie ryzyka. W przedmiotowej sprawie jak wynika z prawomocnego wyroku karnego wydanego w sprawie o sygn. akt II K 938/02 do przedmiotowego wypadku doszło z winy kierującej pojazdem O. (...) o nr rej. (...) P. G. (1), za którego zastępczą odpowiedzialność cywilną ponosi pozwany.

W przedmiotowej sprawie, z uwagi na datę zaistnienia zdarzenia szkodowego (24 maja 2002 roku) przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego na gruncie stanu prawnego obowiązującego przed nowelizacją art. 446 k.c., dokonaną art. 1 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731) skutkiem, której został wprowadzony do porządku prawnego art. 446 § 4 k.c. przewidujący zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej i prima facie wysuwana bywa

teza, jak czyniła to strona pozwana na etapie postępowania likwidacyjnego, że brak było przepisu umożliwiającego powodowi bezpośrednio domaganie się zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Jednakże taka wykładnia przepisów obowiązującego ówczesnie stanu przyjmuje błędnie istnienie luki prawnej, która de facto ma charakter pozorny i którą likwiduje konsekwentne, najnowsze orzecznictwo sądów powszechnych. Najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje, bowiem, na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. i zasady tej nie wyłączał art. 34 przywołanej ustawy ubezpieczeniowej (tak wprost uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 20 grudnia 2012 r. III CZP 93/12 BSN 2013/1, z dnia 7.11.2012 r. III CZP 67/12, z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/11, z dnia 22 października 2010 roku III CZP 76/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 roku w sprawie IV CSK 307/09, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2007 roku w sprawie I ACa 1137/07). Sąd Okręgowy podziela powyższe wnioski.

Katalog dóbr osobistych określonych w art. 23 k.c. ma charakter otwarty. Judykatura i doktryna ciągle odkrywają nowe postaci dóbr osobistych np. kult pamięci po zmarłej osobie bliskiej, sfera życia prywatnego, prawo do korzystania z nieskażonego środowiska, cisza domowa. Brak jest ostrych granic pomiędzy poszczególnymi dobrami. Występują wątpliwości dotyczące relacji między poszczególnymi dobrami osobistymi wymienionymi w art. 23 k.c. oraz pomiędzy nimi, a tymi nowymi. Precyzyjne ustalenie listy dóbr osobistych nie jest w tej sytuacji możliwe (por. M. Pazdan (w): System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007, s. 1118 -1119, s. 1141 -1149). Według powszechnie panującego przekonania dobra osobiste są wartościami niemajątkowymi związanymi z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawnych, w przypadku osób fizycznych związanych z osobowością człowieka i obejmujących fizyczną i psychiczną integralność człowieka, jego indywidualność, godność i pozycję w społeczeństwie, co stanowi przesłankę samorealizacji osoby ludzkiej (por. M. Pazdan (w): System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007, s. 1117). Rola tych dóbr w społeczeństwie nieustannie wzrasta. Towarzyszy temu wzmocnienie ochrony prawnej dóbr osobistych (por. M. Pyziak –Szafnicka (w): System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007, s. 717, s. 719).

Więź emocjonalna łącząca osoby bliskie może być zaliczona do katalogu dóbr osobistych. Trudno bowiem znaleźć argumenty sprzeciwiające się uznaniu za dobro osobiste człowieka więzi rodzinnych, które stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej. Skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. jest kult pamięci osoby zmarłej, to - a fortiori - może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ulega również wątpliwości, że śmierć osoby bliskiej zwykle stanowi dla rodziny wielki wstrząs, a cierpienia psychiczne jakie się z tym wiążą, mogą przybrać ogromny rozmiar, tym większy, im mocniejsza była w danym wypadku więź emocjonalna łącząca zmarłego z jego najbliższymi. Nie każdą jednak więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy. Tylko zatem przy naruszeniu bardzo silnej więzi, np. między rodzicami, a dziećmi, małżonkami, można mówić o naruszeniu dobra osobistego, a osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie (por. uchwała SN z dnia 13.07.2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012, Nr 1, poz. 10). W przypadku więzi rodzinnej trudno jest często taki dowód przeprowadzić, choć niekiedy jej istnienie można domniemywać np. w przypadku śmierci dziecka bardzo silnie emocjonalnego związanego z matką dochodzącą kompensacji uszczerbku. Wprowadzenie do Kodeksu cywilnego w 1996 roku art. 448 w jego nowym, całkowicie zmodyfikowanym kształcie stanowiło rewolucyjną zmianę w zakresie ochrony dóbr osobistych. Ochroną tą objęto wszystkie dobra osobiste (por. A. Śmieja System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 698). Przepis ten w aktualnym kształcie stanowi prawdziwy przełom dla polskiego prawa cywilnego, gdyż poprzednio polski ustawodawca bardzo ostrożnie podchodził do możliwości kompensowania krzywdy w formie zadośćuczynienia pieniężnego. Aktualnie ochroną majątkową są objęte wszystkie dobra osobiste, z tym jednak, że art. 445 k.c. jako przepis szczególny dotyczy trzech z nich: zdrowia, swobody seksualnej i wolności, zaś art. 448 k.c. pozostałych (por. A. Śmieja (w): System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 710). Dodanie przepisu art. 446 § 4 k.c. należy uznać za kolejny wyjątek od ogólnej zasady ochrony majątkowej dóbr osobistych określonej w art. 448 k.c. W świetle obecnie przeważającej interpretacji przepisu art. 448 k.c. mógłby on uzasadniać naprawienie szkody niemajątkowej tylko w oparciu o zasadę winy, podczas gdy w świetle art. 446 § 4 k.c. roszczenie o zapłacenie stosownego zadośćuczynienia uzasadnia każda podstawa odpowiedzialności deliktowej, co oznacza, że w rachubę

wchodzi przede wszystkim odpowiedzialność na zasadzie ryzyka. Tym samym nowa regulacja wprowadzona w art. 446 § 4 k.c. jest znacznie korzystniejsza dla podmiotów w nim wymienionych, aniżeli próby znalezienia rozwiązania na gruncie art. 448 k.c., gdyż umożliwia jego uzyskanie zadośćuczynienia bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek innych –poza w nim wymienionych –przesłanek. Przepis art. 446 § 4 k.c. nie wymaga również, przynajmniej w swojej warstwie słownej, naruszenia jakiegoś dobra osobistego objętego zakresem art. 23 k.c. Jego dodanie w 2008 r. zamyka dokonania ustawodawcy zmierzające w kierunku rozszerzenia zakresu odpowiedzialności za szkodę niemajątkową (por. A. Śmieja (w): System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 737, s. 698–699, uchwała SN z dnia 22.10.2010 r. III CZP 76/10, OSNC –ZD 2011, nr B, poz. 42). Osoba dochodząca zadośćuczynienia za spowodowanie śmierci osoby najbliższej nie jest poszkodowana jedynie pośrednio. Ten sam czyn niedozwolony może wyrządzać krzywdę różnym osobom. Źródłem krzywdy jest zatem czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również zatem osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego (por. uchwała SN z dnia 13.07.2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012, Nr 1, poz. 10).

Jak wynika z poczynionych w przedmiotowej sprawie ustaleń faktycznych więź rodzinna łącząca powodów z M. S. (4) była bardzo silna, miała charakter szczególny, co przez lata utrudniało powodom zracjonalizowanie i zaakceptowanie faktu jej zerwania. Śmierć wymienionego była dla powodów poważnym ciosem, zwłaszcza, iż był on wówczas zaledwie 28 letnim mężczyzną i w właściwie w jednym momencie utracili oni w jednej osobie kochającego syna, męża i ojca. W związku z tym śmierć ta była dla powodów ogromną tragedią i niepowetowaną stratą, z jaką nie będą w stanie zupełnie pogodzić się do końca życia. W pamięci powodów zmarli zapisał się jako najbliższa osoba, kochająca, dobra, służąca radą, troskliwa i oddana, stanowiąca codzienne wsparcie dla nich, na które zawsze mogli liczyć. Uczucie utraty najbliższych jest nadal stale obecna w życiu powodów, co potwierdzają ich zeznania oraz zeznania świadków. Niezależnie od powyższego w realiach niniejszej sprawy, zachodzą podstawy do skonstruowania domniemania istnienia bardzo głębokiej więzi między powodami a zmarłym ze względu na najbliższy stopień pokrewieństwa, wspólne zamieszkiwanie oraz kształtowanie się jego relacji z dziećmi. Tym samym powodowie jako osoby dochodzące roszczenia na podstawie art. 448 k.c. wykazali istnienie więzi ze zmarłym, stanowiącej ich dobro osobiste podlegające ochronie.

W tym miejscu wskazać należy, że przepis art. 448 k.c. nie tworzy samodzielnej podstawy odpowiedzialności, ale odsyła (podobnie jak art. 445 k.c.) do innych przepisów reżimu deliktowego, które wyraźnie wskazują podmiot odpowiedzialny i szczegółowe przesłanki jego obowiązku odszkodowawczego.

W przedmiotowej sprawie oczywiste jest, że śmierć M. S. (4) była w całości powiązana adekwatnym związkiem przyczynowym z bezprawnym działaniem kierowcy samochodu O. (...) o nr rej. (...), za którego ponosi zastępczą odpowiedzialność pozwany. Podsumowując powyższe rozważania, należy wskazać, iż spowodowanie wypadku komunikacyjnego, w konsekwencji którego śmierć poniósł najbliższy dla powodów, było bezprawnym naruszeniem ich dobra osobistego w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie, prawa do utrzymania więzi rodzinnych. Powodowie utracili kochającego męża, syna i ojca w jednej osobie. Ich życie diametralnie i nieodwracalnie się zmieniło, nastąpiło przerwanie szczęśliwego, beztroskiego życia w pełnej rodzinie. Bezpowrotnie utracili oni miłość, opiekę i troskę ze strony M. S. (4). Opieka sprawowana przez pozostałych członków rodziny (nawet najbardziej kochających) w całości nigdy nie zastąpi w żaden sposób miłości i opieki ojca, męża i syna.

W sprawie zostało wykazane, że sprawca wypadku, za którego odpowiedzialność ponosi pozwany, dopuścił się bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powodów, Sąd był zatem uprawniony do przyznania im odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Uwzględniając rozmiar krzywdy, jakiej doznali powodowie na skutek straty osoby najbliższej Sąd doszedł do przekonania, iż właściwymi kwotami zadośćuczynienia za śmierć męża i ojca będzie kwota po 20.000,00 zł na rzecz każdego z wymienionych powodów, a za śmierć syna kwota na rzecz M. S. (3) 30.000,00 zł, zaś na rzecz F. S.

kwota 15.000. Funkcją zadośćuczynienia jest bowiem rekompensacja strat niemajątkowych, krzywdy wywołanej przez śmierć najbliższego członka rodziny. Istota szkody niemajątkowej wiąże się z naruszeniem czysto subiektywnych przeżyć człowieka. Śmierć M. S. (4) dla powodów była silnym wstrząsem i do tej pory jest niewątpliwie źródłem niepokoju. Z drugiej jednak strony Sąd miał na uwadze, iż – jak wynika z zeznań samych powodów, a przede wszystkim opinii biegłego psychologa – wiedzą oni za wyjątkiem M. S. (3) szczęśliwe w miarę życie rodzinne. Nie sposób nie zauważyć, że powódka A. S. już po upływie czterech lat zawarła kolejny związek małżeński, co najlepiej dowodzi że szybko otrząsnęła się z traumatycznego przeżycia i normalnie funkcjonuje w życiu codziennym. Sąd zdecydował się zasądzić największą kwotę na rzecz powódki M. S. (3). Powyższe wynika z faktu, że nagła i tragiczna śmierć syna była dla powódki M. S. (3) wydarzeniem wysoce traumatycznym, doprowadziła do załamania się jej mechanizmów obronnych i wystąpienia powikłanej reakcji żałoby w postaci zaburzeń dystymicznych. Funkcjonowanie powódki po śmierci syna, z uwagi na przeżywane cierpienie emocjonalne, uległo znacznemu pogorszeniu. Po śmierci syna, powódka nie powróciła dotąd do równowagi psychicznej i wymaga kontynuacji leczenia psychiatrycznego, wskazane jest również podjęcie u niej terapii psychologicznej. Ponieważ jednak od tragedii upłynęło już ponad 13 lat, a wszyscy powodowie funkcjonują w społeczeństwie wywiązując się ze swoich ról społecznych, dlatego też Sąd nie dał wiary twierdzeniom powodów, że stopień ich cierpienia był i jest nadal tak duży by uwzględnić powództwo w całości. Niewątpliwie powodowie wskutek przedwczesnej śmierci M. S. (4) przerwania istniejących z nimi więzi rodzinnych doznali krzywdy, niemniej jednak, w ocenie Sądu, roszczenie powodów z tytułu zadośćuczynienia jest wygórowane. Zasądzone kwoty są – zdaniem Sądu- adekwatna do ustalonych w sprawie rodzajów cierpienia powodów, czasu ich trwania oraz oddziaływania na życie M. S. (3), F. S., M. S. (1), M. S. (2) oraz A. S., przy uwzględnieniu nadal odczuwanych negatywnych emocji, są przy tym właściwe dla zatarcia negatywnych odczuć lub co najmniej złagodzenia poczucia krzywdy, przy jednoczesnym utrzymaniu w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa i rekompensowaniu z góry tych skutków zdarzenia, jakie powódka będzie odczuwała jeszcze w przyszłości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lutego 2012 roku, sygn. akt I ACa 84/12, LEX 1124827, tak też uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 08.12.1973 III CZP 37/73 OSNC 1974. p.145). Z tych też względów powództwo w części przewyższającej przyznaną w wyroku kwotę podlegało oddaleniu.

Na uwzględnienie zasługiwało żądanie powodów w zakresie odsetek od kwot zadośćuczynienia. Sąd stoi na stanowisku, iż zadośćuczynienie należy traktować jak wierzytelność bezterminową, a więc świadczenie to powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.). Pogląd ten należy uznać za ugruntowany w orzecznictwie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2011r., I CSK 243/10, LEX nr 848109, LEX nr 1127073, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2011r., V CSK 38/11, LEX nr 1129170). W przypadku, gdy żądanie w zakresie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę było uzasadnione i udokumentowane już na etapie postępowania likwidacyjnego, odsetki przewidziane w art. 481 k.c. powinny być zasądzone od dnia, w którym zgodnie z przepisami prawa ubezpieczyciel zakończył lub powinien był zakończyć postępowanie likwidacyjne i wypłacić należne świadczenie. Powodowie pismem z dnia 6 maja 2014 r. zwrócili się do pozwanego z żądaniem wypłaty zadośćuczynienia. Mając na uwadze 30-dniowy termin przewidziany w art. 14 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych oraz 7 dni na dotarcie korespondencji żądanie powodów w zakresie odsetek od kwot zadośćuczynienia od dnia 13 czerwca 2014 r. są uzasadnione.

W niniejszej sprawie sąd uznał, że zachodzą po stronie powodów szczególne okoliczności wynikające zarówno z charakteru sprawy, jak i sytuacji majątkowej strony powodowej, które uzasadniają odstąpienie od obciążenia powodów kosztami procesu. Dodatkowo tylko podkreślić trzeba, że sprawa niniejsza choć nie była zawila pod względem prawnym i faktycznym dla prawnika, to jednak ze stanowiska powodów wynika, że wnosząc pozew mogli oni działać w przekonaniu o zasadności swego żądania - tym bardziej, że zawodowy pełnomocnik podejmował czynności mogące utrwaląć ich w tym przekonaniu. Ponadto co do zasady pozew jest uzasadniony, ale wysokość zasądzonej kwoty zadośćuczynienia, przy obciążeniu powodów kosztami procesu, nie miałyby dla nich takiej realnej wartości. To wszystko przy uwzględnieniu trudnej sytuacji majątkowej i życiowej powodów (uzasadnia przyjęcie, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególne okoliczności w rozumieniu art. 102 k.p.c. W konsekwencji Sąd odstąpił także, z podanych wyżej powodów, od obciążania stron kosztami sądowymi tymczasowo poniesionymi przez Skarb Państwa w kontekście

art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1025 ze zm.). W oparciu o wskazane wyżej przepisy Sąd orzekł jak pkt. 7 sentencji wyroku.

O kosztach procesu należnych powodom od pozwanej Sąd orzekł, jak w pkt. 8-12 wyroku, na podstawie art. 100 k.p.c. zasądając od (...) SA z siedzibą w W. kwotę po 737,00 zł na rzecz powodów A. S., M. S. (1) i M. S. (2) (powodowie wygrali proces w 20 %, $20 \% \times 3.600 = 720 + 17 = 737$ zł) oraz zasądając od pozwanego na rzecz M. S. (3) kwotę 1.277,00 zł (powódka wygrała proces w 35 %, 35×3.600 zł = 1.260 zł + 17 zł = 1.277 zł), zaś na rzecz F. S. kwotę 665,00 zł (powód wygrał proces w 18 %, $18 \% \times 3.600$ zł = 648 zł + 17 zł = 665 zł), tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa prawnego. Na podstawie art. 113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398) nakazano pobrać od strony pozwanej (...) SA na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Sieradzu:

- kwotę 1.000 zł ($20.000 \times 5 \% = 1.000$ zł) tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia której powódka A. S. była zwolniona oraz kwotę 66,94 zł ($334,70 \text{ zł} \times 20 \% = 66,94$ zł) tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa,
- kwotę 1.000 zł ($20.000 \times 5 \% = 1.000$ zł) tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia której powódka M. S. (1) była zwolniona oraz kwotę 66,94 zł ($334,70 \text{ zł} \times 20 \% = 66,94$ zł) tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa,
- kwotę 1.000 zł ($20.000 \times 5 \% = 1.000$ zł) tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia której powód M. S. (2) był zwolniony oraz kwotę 66,94 zł ($334,70 \text{ zł} \times 20 \% = 66,94$ zł) tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa,
- kwotę 1.500 zł ($30.000 \text{ zł} \times 5 \% = 1.500$ zł) tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia której powódka M. S. (3) była zwolniona oraz kwotę 150,50 zł ($430,61 \times 35 \% = 150,5$ zł) tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa,
- kwotę 750 zł ($15.000 \times 5 \% = 750$ zł) tytułem części opłaty sądowej od uiszczenia której powód F. S. był zwolniony oraz kwotę 66,00 zł ($366,67 \times 18 \% = 66,00$ zł) tytułem zwrotu części wydatków w sprawie poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.